

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน

ที่ อว ๐๖๓๐.๑๑/๒๕๖๓

วันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขออนุมัติปริญญาบัตร ระดับบัณฑิตศึกษา

เรียน ประธานสภาวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ด้วยคณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้พิจารณากลับกรองผลการเรียนของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่เรียนครบตามหลักสูตร และมีคุณสมบัติที่สำเร็จการศึกษา ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๓ รวมทั้งสิ้นจำนวน ๑ ราย แยกเป็นระดับ ดังนี้

ระดับปริญญาเอก จำนวน ๑ ราย ดังนี้

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์) แบบ ๒.๑ จำนวน ๑ ราย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(รองศาสตราจารย์ศศินันท์ เศรษฐวัฒน์บดี)

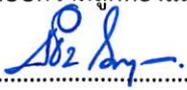
รองประธานคณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

บัญชีสรุปจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาที่ขออนุมัติการให้ปริญญาบัตร
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

ระดับปริญญาเอก

ชื่อปริญญา	ชาย	หญิง	รวม
ภาคพิเศษ รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต	1	0	1
รวม	1	0	1
รวมทั้งหมด	1	0	1

ตรวจสอบความถูกต้องแล้ว

ลงชื่อ..........นายทะเบียน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์คชินทร์ โกขุนทด)

รองผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน

1/2

บัญชีสรุปจำนวนผู้สำเร็จการศึกษา รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

ระดับปริญญาเอก

สาขาวิชา	ชาย	หญิง	รวม
ภาคพิเศษ รัฐประศาสนศาสตร์	1	0	1
รวม	1	0	1
รวมทั้งหมด	1	0	1

ตรวจสอบความถูกต้องแล้ว

ลงชื่อ..........นายทะเบียน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์คชินทร์ โทกนุทาภรณ์)

รองผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน

บัญชีรายชื่อผู้สำเร็จการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี ปีการศึกษา 2563

45

1

รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต

ลำดับที่	เลขประจำตัว	ชื่อ-สกุล	วันเข้าศึกษา	วันอนุมัติจบ	น.ก.	คะแนนเฉลี่ย	ประเภทนักศึกษา	หมายเหตุ
		รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์						
1	56B73330104	พระพิภพ แพงท้าว	4 ม.ค. 2557	21 ส.ค. 2563	72	3.62	ส.-อ.	

ตรวจสอบและตรวจทานถูกต้องแล้ว

(ลงชื่อ)

นายทะเบียน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์คชินทร์ โภกนุทากรณ์)

รองผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน

รายชื่อนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่ส่งบทความตีพิมพ์ลงในวารสาร
รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์)

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	ชื่อวิทยานิพนธ์	การเผยแพร่
๑.	พระพิภพ แพงท้าว	การบริหารการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ของคณะสงฆ์ในจังหวัดนนทบุรีตามแผน ยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา	วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์ ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๖๓ การนำเสนอผลงานวิชาการในงานประชุมวิชาการ ระดับชาติ ครั้งที่ ๓ “นวัตกรรมทางการปกครอง และการบริหารในยุคไทยแลนด์ ๔.๐” วันที่ ๓๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ ณ ห้องเจียร์เตอร์ ชั้น ๑ โชนบี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ได้ตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อยแล้ว
 ลงชื่อ..... *[Signature]*
 (.....ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ ทรายแก้ว)
 อาจารย์ที่ปรึกษา ศึกษาศาสตร์
 วันที่ ๒๒ ๒๕๖๓

การบริหารการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ในจังหวัดนนทบุรี
 ตามแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา

พระพิภพ แพงท้าว

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต
 สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
 บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
 พ.ศ. ๒๕๖๓

ได้ตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อยแล้ว

ลงชื่อ.....
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ ทรายแก้ว

อาจารย์ที่ปรึกษา วิชา: ๓๑๓.๓๑๓

วันที่ ๒๒.๑๒.๒๐

THE ADMINISTRATION OF BUDDHISM DISSEMINATION OF SANGHA IN
NONGHABURI PROVINCE BASED ON THE STRATEGIC PLAN
FOR THE REFORM OF BUDDHISM AFFAIRS

PHRA PHIPHOP PHANGTAW

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF DOCTOR OF PUBLIC ADMINISTRATION
IN PUBLIC ADMINISTRATION
GRADUATE SCHOOL
VALAYA ALONGKORN RAJABHAT UNIVERSITY
UNDER THE ROYAL PATRONAGE PATHUM THANI

2020

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ การบริหารการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ในจังหวัดนนทบุรี
ตามแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา

ชื่อนักศึกษา พระพิภพ แพงท้าว

รหัสประจำตัว 56B73330104

ปริญญา รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธาน

..... ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ ทรายแก้ว)

(อาจารย์ พลเอก ดร.เกษมชาติ นเรศเสนีย์)

..... กรรมการ

..... กรรมการ

(พระมหาสหัส ฐิตสาโร, รองศาสตราจารย์ ดร.)

(อาจารย์ ดร.พรนภา เตียสุธิกุล)

..... กรรมการ

(พระมหาสหัส ฐิตสาโร, รองศาสตราจารย์ ดร.)

..... กรรมการและเลขานุการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ ทรายแก้ว)

..... ผู้ทรงคุณวุฒิ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมาน งามสนิท)

..... ผู้ทรงคุณวุฒิ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วัชรินทร์ ชาญศิลป์)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.กันต์ฤทัย คลังพหล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่..... เดือน พ.ศ.

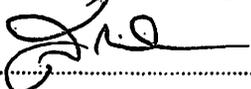
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

แม้ มีการดำเนินการด้วย 2 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 เพิ่มขีดความสามารถของศาสนบุคคล กลยุทธ์ที่ 2 เสริมสร้างองค์ความรู้ด้านพระพุทธศาสนาให้เข้มแข็ง และ (4) ปัญหาด้านงบประมาณสนับสนุน มีการดำเนินการด้วย 2 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 บริหารศาสนสมบัติอย่างมีประสิทธิภาพ กลยุทธ์ที่ 2 การจัดหาแหล่งงบประมาณ สนับสนุนกิจการพระพุทธศาสนาจากภาครัฐและเอกชน

3) แนวทางการบริหารการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ในจังหวัดนนทบุรี ตามแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาที่เหมาะสม ประกอบด้วย การปฏิบัติ 4 ประการ 10 กลยุทธ์ 23 โครงการ/กิจกรรม คือ การปฏิบัติที่ 1 สร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา มี 2 กลยุทธ์ 8 โครงการ/กิจกรรม การปฏิบัติที่ 2 ยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายใน มี 4 กลยุทธ์ 8 โครงการ/กิจกรรม การปฏิบัติที่ 3 พัฒนาคณะกรรมการเรียนรู้เชิงพุทธ มี 2 กลยุทธ์ 4 โครงการ/กิจกรรม และการปฏิบัติที่ 4 จัดหาทรัพยากรให้เพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา มี 2 กลยุทธ์ 3 โครงการ/กิจกรรม

คำสำคัญ : การบริหารการเผยแผ่พระพุทธศาสนา แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา

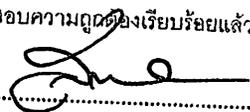
ได้ตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อยแล้ว

ลงชื่อ.....

(ผด. อรรถพงษ์ กรองทวี)

อาจารย์ที่ปรึกษา

วันที่ 14. ต.ค. 2563

Thesis Title	The Administration of Buddhism Dissemination of Sangha in Nonthaburi Province Based on the Strategic Plan for the Reform of Buddhism Affairs	
Student	Phra Phiphop Phangtaw	
Student ID	56B73330104	ได้ตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อยแล้ว
Degree	Doctor of Public Administration	ลงชื่อ.....
Field of Student	Public Administration	(..... นส.ดร.สุพจน์ สารสิน.....)
Thesis Advisor	Assistant Professor Dr.Supot Saikaew
Thesis Co-Advisor	Phramahasagas Titasaro, Associate Professor Dr.	วันที่..... 14 ธ.ค. 2563

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) the states, problems and obstacles in Buddhism dissemination of sangha in Nonthaburi province, 2) the Buddhism dissemination administration of sangha in Nonthaburi province based on the strategic plan for the reform of Buddhism affairs, and 3) propose the appropriate guidelines for the Buddhism dissemination of sangha in Nonthaburi province based on the strategic plan for the reform of Buddhism affairs. This study was a qualitative research and was conducted by studying the documentary concerned, observation, in-depth interviewing. The data were collected from interviewing 28 key informants / persons consisted of 4 Sangkha supporting personnel, 7 Sangkhathikarn monks, 12 dissemination monks, 5 Buddhism fellows and academicians. They were selected purposively. A focus group discussion was organized with 12 participants consisted of 2 Sangkha supporting personnel, 3 Sangkhathikarn monks, 5 dissemination monks, 2 Buddhism fellows and academicians. They were selected purposively. The data analysis was conducted using content analysis.

The research results revealed that:

1) The states, problems and obstacles in the Buddhism dissemination of sangha in Nonthaburi province, consisting 4 issues: (1) the dissemination monks were insufficient, (2) the internal management lacked of clear dissemination plans. There were too little partners in the networks and lacked of systematic database, (3) the technical dissemination, the monks still used the former technique and lacked of modern innovations, and (4) the budget for dissemination, the dissemination budget was not enough and not up to date.

2) The Buddhism dissemination administration consisting 4 issues; (1) personnel problems was conducted using 2 strategies, namely strategy 1: cultivate the faith in Buddhism strongly, strategy 2: increase the Intellectual capacity of personnel (2) internal management problems was conducted using 4 strategies, namely strategy 1: collaborate

with network partners for achieving success, 2: develop good governance system in the operation, 3: modernize the information system and. 4: develop modern Buddhist curriculum and academic innovation, (3) problems in dissemination techniques was conducted using 2 strategies; namely 1) increase the capacity of Buddhism fellows, 2) strengthen the Buddhism knowledges, and (4) supporting budget problems was conducted using, 2 strategies, namely 1) manage the religious properties efficiently, 2) search for supporting budgets from the public and private sectors.

3) The appropriate guidelines for the Buddhism dissemination administration of Sangha in Nonthaburi province based on the strategic plan for the reform consisting 4 operations, 10 strategies, 23 projects/activities; namely (1) create the stability of Buddhism composed of 2 strategies, 8 projects/activities, (2) step up the internal management process composed of 4 strategies, 8 projects/activities, (3) develop Buddhist learning organization composed of 2 strategies, 4 projects/ activities, and (4) provide sufficient resources for driving the Buddhism activities composed of 2 strategies, 3 projects/activities.

Keywords: Administration of Buddhism Dissemination, The Strategic Plan for the Reform of Buddhism Affairs

ได้ตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อยแล้ว
 ลงชื่อ.....
 (...ศษ.ดร.สุวัฒน์ ภาวภักดิ์.....)
 อาจารย์ที่ปรึกษาวิฑิต ธีรวัฒน์.....
 วันที่ 14 ธ.ค. 2563

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เกียรติบัตรฉบับนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

พระพิภพ แพงท้าว

ได้นำเสนอผลงานวิชาการในงานประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ ๓

(MCU Congress 3)

วันที่ ๓๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

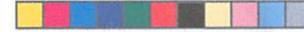
ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ตำบลลำไทร อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา
ของจงเจริญ ออกงามไพบูลย์ในพระพุทธศาสนาและหน้าที่การงานตลอดกาลเป็นนิตย์ เทอญ

ให้ไว้ ณ วันที่ ๓๑ เดือน สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๖๒

(พระราชปริยัติกวี, ศ.ดร.)

อธิการบดี

รับไว้ 11/11/62

Handwritten signature in Thai script.

งานประชุม วิชาการระดับชาติ MCU 3 Congress

นวัตกรรมทางการปกครอง และการบริหารในยุคไทยแลนด์ 4.0

วันที่ 31 สิงหาคม 2562

ณ ห้องเธียร์เตอร์ ชั้น 1 โซน บี คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬารราชวิทยาลัย

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬารราชวิทยาลัย
79 หมู่ 1 ต.ลำไทร อ.วิเศษ จ.พระนครศรีอยุธยา 13170

จัดโดย

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬารราชวิทยาลัย
ร่วมกับภาคีเครือข่าย

กลุ่มนวัตกรรม
ทางการจัดการเชิงบูรณาการ

วารสาร มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ Journal of MCU Nakhondhat

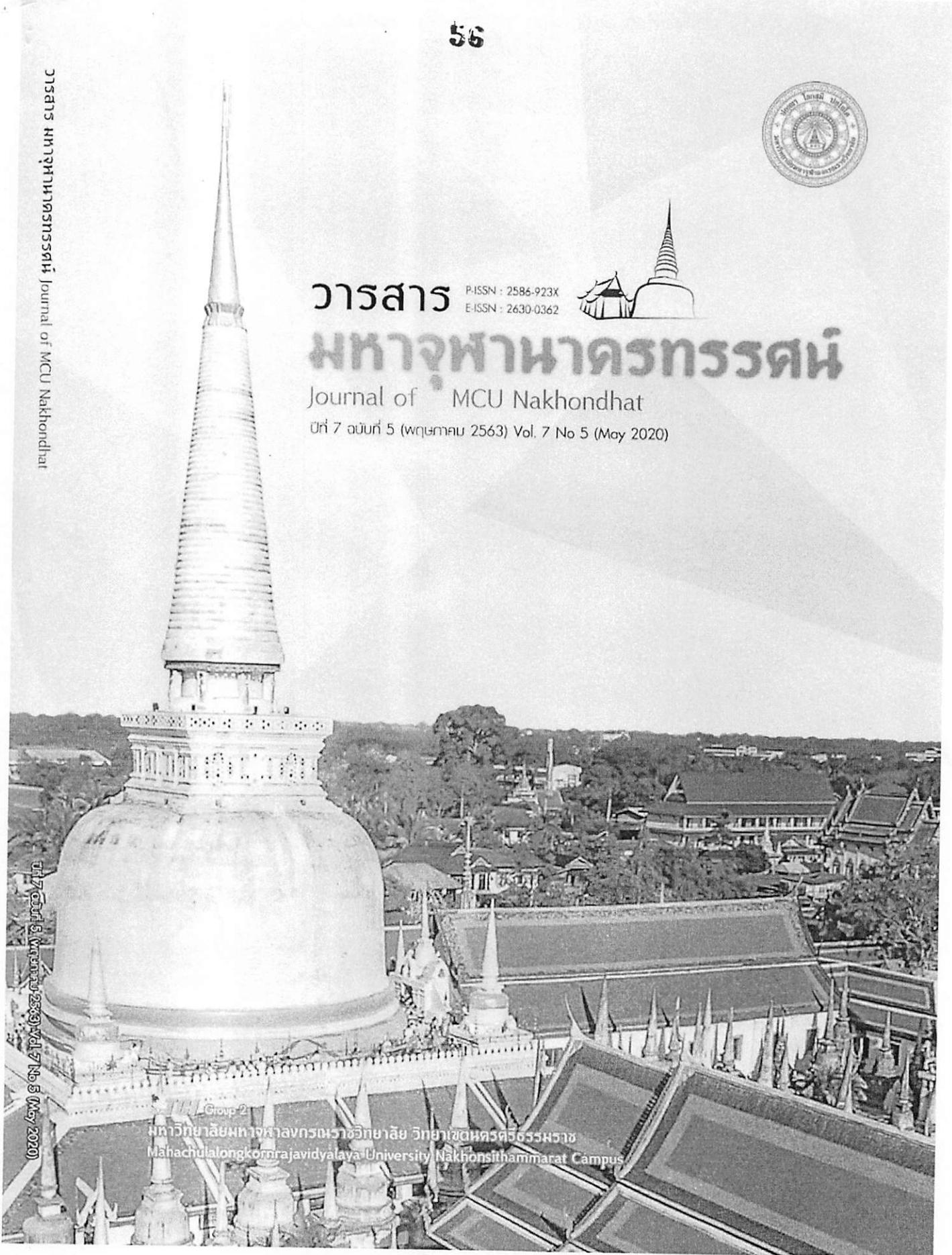
วารสาร

P-ISSN : 2586-923X
E-ISSN : 2630-0362

มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

Journal of MCU Nakhondhat

ปีที่ 7 ฉบับที่ 5 (พฤษภาคม 2563) Vol. 7 No 5 (May 2020)

ปีที่ 7 ฉบับที่ 5 (พฤษภาคม 2563) Vol. 7 No 5 (May 2020)

Group 2
มหาวิทยาลัยมหาลงกรรเจดียงยาลัย วิทยาลยนครศษวรรษราช
Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhonsithammarat Campus

สารบัญ (ต่อ)

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมกับบทบาทของผู้บริหาร สถานศึกษาในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1	158
THE RELATIONSHIP BETWEEN ETHICAL LEADERSHIP AND THE ROLE OF THE SCHOOL ADMINISTRATOR FOR DEVELOPMENT OF DESIRABLE CHARACTERISTICS OF STUDENTS IN SCHOOL UNDER NAKHON SAWAN PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 1	
ณัฐริดา นิพนธ์, โสภณา สุตสมบูรณ์ และกุลชลี จงเจริญ	
ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียน มัธยมศึกษา จังหวัดอุดรธานี	172
ADMINISTRATIVE SKILLS IN THE 21ST CENTURY OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN UTTARADIT SECONDARY SCHOOLS	
วราพร บุญมี และพิมพ์ภา ธรรมสิทธิ์	
การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความ คิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ	183
A STUDY OF TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS BASED ON OPINIONS OF TEACHERS UNDER THE OFFICES OF SECONDARY EDUCATION SERVICE AREA IN NORTHEASTERN	
สุวัฒน์ จุลสุวรรณ และนวิรัตน์วดี ชินอัครวัฒน์	
ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคจากร้านค้าปลีกสมัยใหม่ ใน เขตกรุงเทพมหานคร	199
THE FACTORS AFFECTING THE CONSUMER PURCHASING DECISION FROM MODERN RETAIL STORES IN BANGKOK METROPOLITAN AREA	
วลัยลักษณ์ เพ็ชรแสน และนภาพร ชูเปียแต่ง	
การบริหารการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดนนทบุรี ตามแผน ยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา	212
THE ADMINISTRATION OF BUDDHISM PROPAGATION OF BUDDHIST MONKS IN NONTHABURI PROVINCE ACCORDING TO THE STRATEGIC PLAN FOR THE REFORM OF BUDDHISM AFFAIRS	
พระพิภพ แพงท้าว และสุพจน์ ทรายแก้ว	

การบริหารการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดนนทบุรี
ตามแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา*
THE ADMINISTRATION OF BUDDHISM PROPAGATION OF
BUDDHIST MONKS IN NONTHABURI PROVINCE ACCORDING
TO THE STRATEGIC PLAN FOR THE REFORM OF BUDDHISM AFFAIRS

พระพิภพ พงษ์ท้าว

Phra Phiphop Phagntaw

สุพจน์ ทรายแก้ว

Supot Saikaew

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

Valaya Aongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, Thailand

E-mail: peeraphon91@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการณ์ ปัญหาและอุปสรรคในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ในจังหวัดนนทบุรี เพื่อศึกษาการบริหารการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ในจังหวัดนนทบุรีตามแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Documentary Analysis) การสังเกต (Observation) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 28 รูป/คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เลือกกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นตัวแทนที่เหมาะสม การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ด้วยเทคนิค Balanced Scorecard (BSC) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 12 รูป/คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการณ์ ปัญหาและอุปสรรคในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ในจังหวัดนนทบุรี มี 4 ประเด็น ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านการบริหารจัดการภายใน ด้านเทคนิคการเผยแผ่ และด้านงบประมาณสนับสนุน 2) แนวทางการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ในจังหวัดนนทบุรีตามแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา พบว่ามี 4 ยุทธศาสตร์ 10 กลยุทธ์ 23 โครงการ/กิจกรรม โดย ยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา มีกลยุทธ์ 2 กลยุทธ์ 8 โครงการ/กิจกรรม ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายใน

* Received 27 February 2020; Revised 5 April 2020; Accepted 22 April 2020

มีกลยุทธ์ 4 กลยุทธ์ 8 โครงการ/กิจกรรม ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาการแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ
มีกลยุทธ์ 2 กลยุทธ์ 4 โครงการ/กิจกรรม และยุทธศาสตร์ที่ 4 มีทรัพยากรเพียงพอใน
การขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา มีกลยุทธ์ 2 กลยุทธ์ 3 โครงการ/กิจกรรม
คำสำคัญ: ยุทธศาสตร์, การเผยแผ่พระพุทธศาสนา, จังหวัดนนทบุรี

Abstract

The purpose of this research To study the situation Problems and obstacles in Buddhism propagation of clergy in Nonthaburi Province To study the administration of Buddhism by monks in Nonthaburi Province according to the strategic plan for the reform of Buddhism Using qualitative research by documentary analysis, observation, in – depth interview, 28 key informants/ persons by specific selection method (Purposive Sampling) Select the sample group that is suitable representative. Focus Group Discussion by Balanced Scorecard (BSC), 12 key informants/person by Purposive Sampling using Content Analysis by research. The findings were presented as follows: 1) Situation, problems and obstacles in Buddhism propagation of clergy in Nonthaburi, there are 4 issues, namely, personnel, internal management Technical propagation And budget support; 2) The guidelines for the development of Buddhism propagation of the Sangha clergy in Nonthaburi Province according to the Buddhist Reform Strategic Plan found that there are 4 strategies, 10 strategies, 23 projects/ activities, with the first strategy to build the stability of Buddhism, there are 2 strategies, 8 projects/activities. Strategy 2 Raise the internal management process with 4 strategies, 8 projects/activities Strategy 3: Develop Buddhist learning organization with 2 strategies, 4 projects/activities And Strategy 4 has sufficient resources to drive Buddhism business. There are 2 strategies, 3 strategies, projects/activities.

Keywords: Buddhism propagation, Strategies, Nonthaburi Province

บทนำ

พระพุทธศาสนาได้อุบัติขึ้นเพื่อประโยชน์สุขแก่มวลมนุษย์โลกมากกว่า 2562 ปีแล้ว นับว่าเป็นศาสนาหนึ่งที่มีอายุกาลยังยืนยาวนาน ปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งซึ่งทำให้ พระพุทธศาสนาดำรงอยู่ช้านาน คือ มีการประกาศเผยแผ่สืบทอดศาสนธรรมในหมู่พุทธสาวกกันมา การเผยแผ่

พระพุทธศาสนาทำให้พระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองและขยายไปอย่างกว้างขวาง เป็นศูนย์รวมจิตใจของสังคมไทย เป็นหลักในการพัฒนาชาติไทย พระพุทธศาสนาจึงมีความสำคัญกับวิถีชีวิตของคนไทยเป็นส่วนใหญ่ ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญและมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิต เป็นจุดประทีปส่องนำทางในการดำเนินชีวิต เป็นหนึ่งในสามสถาบันหลักของชาติไทย จนกล่าวได้ว่าประวัติศาสตร์ของไทย เป็นชนชาติที่นับถือพระพุทธศาสนา และช่วยประคับประคองสังคมไทยให้เป็นปึกแผ่น เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทยอีกทั้งยังเป็นแหล่งให้การศึกษาที่สอนให้คนไทยมีนิสัยรักอิสรภาพ มีจิตใจรักสงบและยิ้มแย้มแจ่มใสอยู่เสมอ ให้ความเมตตา กรุณา เสียสละ ไม่เบียดเบียนบุคคลอื่น และชี้แนวทางเพื่อนำหลักธรรมคำสอนไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันในการแก้ไขปัญหาชีวิตตามระดับสติปัญญาและความประสงค์ของแต่ละบุคคลในสังคม (พระมหาสมชาย ภูริธัมม, 2559)

สภาพปัจจุบัน บทบาทของสถาบันพระพุทธศาสนาซึ่งได้แก่ วัดและพระสงฆ์ในฐานะศูนย์กลางของชุมชนเริ่มสูญหายไป เพราะความเจริญแบบตะวันตกเข้ามาสู่สังคมไทย ทำให้การเปลี่ยนแปลงของชุมชนเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง วัฒนธรรม และเทคโนโลยี ในขณะที่เดียวกันสถานการณ์ของวัดเริ่มมีผลกระทบจากความแปลกแยกหลากหลายในความคิดและประชาชนมีวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไป วิถีชีวิตของคนไทยส่วนใหญ่ถูกปรับเปลี่ยนให้หลงใหลมัวเมาเสพบริโภควัตถุ โดยตกเป็นทาสของอารยธรรมที่ไหลบ่ามาจากต่างประเทศอย่างรวดเร็ว จนหลงลืมวิถีพุทธไปอย่างไม่รู้ตัวโดยขาดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่จะศึกษาปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เพราะไม่เห็นคุณค่าและความสำคัญของพระพุทธศาสนาที่มีอยู่คู่ชาติไทยมาช้านาน ทั้งนี้อาจเป็นสาเหตุ 3 ประการ ดังนี้ (กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2554) 1) การเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์มีลักษณะต่างรูปแบบต่างทำการเผยแพร่ไปตามความถนัด 2) พระภิกษุมีศิลปะในการถ่ายทอดประกาศพุทธธรรมได้เป็นอย่างดีมีคุณภาพเป็นที่ดึงดูดประทับใจของประชาชนมีอยู่จำนวนจำกัด ซึ่งไม่เพียงพอต่อความต้องการ และ 3) ขาดการสนับสนุนด้านนโยบาย วิธีการที่เป็นระบบ และแผนแม่บทที่ชัดเจนในการขับเคลื่อนงานเผยแพร่พระพุทธศาสนา

การเผยแพร่พระพุทธศาสนาในจังหวัดนนทบุรีก็ได้รับผลกระทบจากสภาพสังคมที่มีความเจริญขึ้นมีการพัฒนาด้านเทคโนโลยีมากขึ้น คนสนใจธรรมะน้อยลง เมื่อมีความทุกข์เกิดขึ้นก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาชีวิตตนเองได้จะเข้าวัดก็ไม่มีแรงจูงใจ ในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในจังหวัดนนทบุรี จึงต้องมีการศึกษาสภาพการณ์ ปัญหาและอุปสรรคในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ในจังหวัดนนทบุรี เพื่อเป็นแนวทางในการบริหาร การเผยแพร่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ในจังหวัดนนทบุรีตามแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการณ์ ปัญหาและอุปสรรคในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ในจังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาการบริหารการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ในจังหวัดนนทบุรี ตามแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการศึกษเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Documentary Analysis) การสังเกต (Observation) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth Interview) โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 28 รูป/คน ซึ่งเป็นบุคลากรฝ่ายสนับสนุนคณะสงฆ์ พระสังฆาธิการ พระฝ่ายเผยแผ่ และพุทธศาสนิกชนและนักวิชาการทางพระพุทธศาสนา เพื่อศึกษาสภาพการณ์ ปัญหาและอุปสรรคในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ในจังหวัดนนทบุรี และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ด้วยเทคนิค Balanced Scorecard (BSC) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 12 รูป/คน เพื่อศึกษาการบริหารการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ในจังหวัดนนทบุรีตามแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา

ผลการวิจัย

1. สภาพการณ์ ปัญหาและอุปสรรคในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ในจังหวัดนนทบุรี ได้แก่
 - 1.1 สภาพการณ์ทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาประกอบด้วย
 - 1.1.1 ประชาชนที่เข้าวัด ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ เพื่อเข้าไปหาความสุขทางจิตใจ ส่วนวัยรุ่นส่วนใหญ่ไม่สนใจเข้าวัด และกว่าร้อยละ 70 ไม่เคยฟังเทศน์ และมองว่าพิธีการเป็นเรื่องยึดเยื้อ ไม่ทันสมัย ไม่ตอบโจทย์การใช้ชีวิตประจำวัน
 - 1.1.2 ผู้เผยแผ่ พระสงฆ์ในสังคมไทยยังไม่มียุทธศาสตร์ในการสร้างศาสนบุคคลเพื่อ รองรับโครงสร้างการบริหารปกครองอย่างเป็นระบบ จึงทำให้พระสงฆ์ในสังคมไทยขาดศาสนบุคคลผู้ถึงพร้อมด้วยความรู้และความประพฤติที่จะเป็นศาสนทายาท เป็นนักปฏิบัติธรรมที่มีจิตใจรักและมีอุดมการณ์ที่จะหน้าที่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง

1.1.3 วัดที่มีอยู่จำนวนมากถึงสี่หมื่นกว่าวัด แต่ยังคงขาดวัดที่มีความพร้อมในงานด้านการเผยแผ่ แต่กลับเน้นการสร้างวัตถุเป็นส่วนใหญ่

1.1.4 ชาวพุทธผู้มีศรัทธาเลื่อมใส ให้ความสำคัญกับพิธีกรรมมากกว่าการน้อมนำหลักธรรมไปปฏิบัติ

1.1.5 สำนักงานพระพุทธศาสนาซึ่งมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนงานพระศาสนา แต่กลับมากอຍจับผิดต่อพฤติกรรมของคณะสงฆ์

1.1.6 สื่อเทคโนโลยี เป็นเครื่องมือสำคัญในการเข้าถึงและเผยแผ่พระพุทธศาสนา ให้กว้างขวางไปทั่วโลก

1.2 สภาพปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ประกอบด้วย

1.2.1 ด้านบุคลากร แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ พระภิกษุสงฆ์และอุบาสกอุบาสิกา

(1) พระสงฆ์ที่มีความรู้ความสามารถและสนใจในการทำงานด้านการเผยแผ่ มีจำนวนน้อย ไม่เพียงพอต่อความต้องการ

(2) อุบาสกอุบาสิกา หรือพุทธศาสนิกชนโดยทั่วไป ไม่มีเวลาในการทำกิจกรรมด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ส่วนใหญ่ติดแค่พิธีกรรมทางศาสนา

1.2.2 ด้านการบริหารจัดการภายใน ขาดแผนงานด้านการเผยแผ่ที่ชัดเจน จำนวนภาคีเครือข่ายมีน้อย ขาดฐานข้อมูลที่เป็นระบบ

1.2.3 ด้านเทคนิคการเผยแผ่ พระสงฆ์นักเผยแผ่ ยังคงใช้เทคนิคการเผยแผ่แบบเดิม ๆ คือการแสดงพระธรรมเทศนา ซึ่งไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายในวงกว้าง

1.2.4 ด้านงบประมาณสนับสนุน ซึ่งงานด้านการเผยแผ่มีงบประมาณสนับสนุนน้อยมาก ทำให้ขาดงบประมาณด้านการเผยแผ่ งานด้านการเผยแผ่เป็นไปตามยถากรรม

2. การบริหารการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ในจังหวัดนนทบุรี ตามแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา

จากยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา พบว่ามี 4 ยุทธศาสตร์ 10 กลยุทธ์ เมื่อมีการวิเคราะห์ความท้าทายการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ในจังหวัดนนทบุรี ตามแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนาแล้วพบว่า มีโครงการ/กิจกรรม จำนวน 23 โครงการ/กิจกรรม ดังนี้

2.1 ยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา มีกลยุทธ์ 2 กลยุทธ์ ได้แก่

กลยุทธ์ที่ 1 การปลูกฝังศรัทธาในพระพุทธศาสนาให้เข้มแข็ง มีโครงการ/กิจกรรม จำนวน 4 โครงการ/กิจกรรม ได้แก่ 1) โครงการปลูกฝังศรัทธาในพระพุทธศาสนาให้เข้มแข็งให้กับพระภิกษุสามเณร (จัดทำโดยคณะสงฆ์ระดับจังหวัด และระดับอำเภอ) 2) โครงการปลูกฝังศรัทธาให้กับศาสนิกชนของวัด 3) ส่งเสริมกิจกรรมหมู่บ้านรักษาศีล 5 4) โครงการสร้างภาพลักษณ์องค์กร โดยมีกิจกรรมการสื่อสารองค์กรที่มีศักยภาพ และ 5) พัฒนารูปแบบรายการเชิงพุทธผ่านสถานีวิทยุโทรทัศน์ทางพระพุทธศาสนา

กลยุทธ์ที่ 2 เพิ่มศักยภาพทางปัญญาของศาสนบุคคล มีโครงการ/กิจกรรม จำนวน 3 โครงการ/กิจกรรม ได้แก่ 1) โครงการส่งเสริมการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลี และแผนกธรรม 2) โครงการส่งเสริมโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ และ 3) จัดเวทีแลกเปลี่ยนทางปัญญาทางพุทธศาสนากับปัญหาสังคม

2.2 ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายใน มีกลยุทธ์ 4 กลยุทธ์ ได้แก่

กลยุทธ์ที่ 1 ร่วมมือภาคีเครือข่ายให้เกิดสัมฤทธิ์ผล มีโครงการ/กิจกรรม จำนวน 2 โครงการ/กิจกรรม ได้แก่ 1) จัดทำข้อตกลงร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา (MOU) และ 2) ส่งเสริมการจัดตั้งชมรมทางพระพุทธศาสนาในองค์กรภาครัฐและเอกชน

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาระบบธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงาน มีโครงการ/กิจกรรม จำนวน 3 โครงการ/กิจกรรม ได้แก่ 1) โครงการจัดตั้งคณะทำงานด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ในระดับต่าง ๆ ทั้งระดับตำบล ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด 2) กิจกรรมจัดทำระบบตัวชี้วัด การเผยแผ่พระพุทธศาสนาและ 3) กิจกรรมการประเมินความดีความชอบแก่บุคลากรด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาระบบสารสนเทศให้ทันสมัย มีโครงการ/กิจกรรม จำนวน 2 โครงการ/กิจกรรม ได้แก่ 1) โครงการพัฒนาระบบฐานข้อมูลพระนักเผยแผ่ และ 2) โครงการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาหลักสูตรเชิงพุทธและนวัตกรรมวิชาการให้ทันสมัย มีโครงการ จำนวน 1 โครงการ ได้แก่ โครงการจัดทำหลักสูตรและนวัตกรรมเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

2.3 ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ มีกลยุทธ์ 4 กลยุทธ์ ได้แก่

กลยุทธ์ที่ 1 เพิ่มขีดความสามารถของศาสนบุคคล มีโครงการ จำนวน 1 โครงการ ได้แก่ โครงการพัฒนาขีดความสามารถของศาสนบุคคล

กลยุทธ์ที่ 2 เสริมสร้างองค์ความรู้ด้านพระพุทธศาสนาให้เข้มแข็ง มีโครงการ จำนวน 3 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านพระพุทธศาสนาให้เข้มแข็งให้กับสถานปฏิบัติธรรม และองค์กรทางพระพุทธศาสนา 2) โครงการส่งเสริมการวิจัยและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านพระพุทธศาสนา และ 3) โครงการพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรพุทธบริษัท 4 ทุกคนคือพระธรรมทูต

2.4 ยุทธศาสตร์ที่ 4 มีทรัพยากรเพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา มีกลยุทธ์ 4 กลยุทธ์ ได้แก่

กลยุทธ์ที่ 1 บริหารศาสนสมบัติอย่างมีประสิทธิภาพ มีโครงการ จำนวน 1 โครงการ ได้แก่ โครงการจัดทำแผนการบริหารศาสนสมบัติเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของวัด

กลยุทธ์ที่ 2 การจัดหาแหล่งงบประมาณ สนับสนุนกิจการพระพุทธศาสนาจากภาครัฐและเอกชน มีโครงการ จำนวน 2 โครงการ ได้แก่ 1) กิจกรรมจัดทำแผนงานด้านการเผยแผ่เพื่อขอสนับสนุนงบประมาณ และ 2) โครงการจัดตั้งกองทุนเพื่อการเผยแผ่

อภิปรายผล

1. สภาพการณ์ทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ประกอบด้วย

1.1 ประชาชนที่เข้าวัด ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ เพื่อเข้าไปหาความสุขทางจิตใจ ส่วนวัยรุ่นส่วนใหญ่ไม่สนใจเข้าวัด ไม่เคยฟังเทศน์ และมองว่าพิธีการเป็นเรื่องยึดเยื้อ ไม่ทันสมัย มีภารกิจในการประกอบอาชีพ จึงไม่มีเวลาเข้าวัด (พระครูสังฆรักษ์สาธิต ปุณฺณเสสิโก และคณะ, 2561) แนวโน้มของสถานการณ์ของผู้สูงอายุ กลุ่มที่จะเข้าวัดปฏิบัติธรรม จึงเป็นกลุ่มผู้สูงอายุ เป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้เพราะการมีความเลื่อมใส ศรัทธาในศาสนา การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ทางศาสนา

1.2 ผู้เผยแผ่ พระสงฆ์ในสังคมไทยยังขาดศาสนบุคคลผู้ถึงพร้อมด้วยความรู้และความประพฤตินี้จะเป็นศาสนทายาท ทั้งนี้คณะสงฆ์ จะต้องมียุทธศาสตร์ในการพัฒนาศาสนบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา (พระราชวรเมธี และคณะ, 2560) ที่ให้ความสำคัญกับการเพิ่มขีดความสามารถของศาสนบุคคล คือ พระนักเผยแผ่ พระนักเทศน์ พระสอนศีลธรรม พระธรรมทูต พระวิปัสสนาจารย์ ซึ่งจะต้องมีคุณสมบัติ คือ จะต้องมีความรู้ ภูมิธรรม ภูมิฐาน ภูมิใจ เป็นที่ตั้ง

1.3 วัดที่มีอยู่จำนวนมากถึงสี่หมื่นกว่าวัด แต่ยังคงขาดวัดที่มีความพร้อมในงานด้านการเผยแผ่ แต่กลับเน้นการสร้างวัดถาวรเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งในจังหวัดนนทบุรีเอง มีวัดจำนวน 192 วัด แต่บทบาทของวัดไม่ได้เป็นศูนย์กลางของชุมชนอย่างในอดีต ซึ่งวัดมีบทบาทสำคัญ

3 ประการ ได้แก่ วัดที่มุ่งพัฒนาถาวรวัตถุ วัดที่มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม และวัดที่มุ่งการปฏิบัติ เน้นสร้างความสงบในจิตใจให้กับผู้เลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง (ภาสกร แสงสว่าง, 2557)

1.4 ชาวพุทธผู้มีศรัทธาเลื่อมใส ให้ความสำคัญกับพิธีกรรม มากกว่าการน้อมนำหลักธรรมไปปฏิบัติ ซึ่งจะเห็นได้ว่า ชาวพุทธ เน้นการทำหน้าที่ในบริบทของพิธีกรรม เช่น การทำบุญตักบาตร ในวันสำคัญต่าง ๆ มากกว่า การปฏิบัติธรรม และการช่วยในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา (ประชิด สุกฤษณ์พัฒน์, 2548)

1.5 สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อสัมฤทธิ์ผลในการบริหารจัดการคณะสงฆ์ไทย ประกอบด้วย ด้านการมีแผนงาน ด้านการให้ความร่วมมือ สำหรับด้านงบประมาณที่ไม่เพียงพอและทั่วถึง ควรขอความร่วมมือโดยการทำบันทึกข้อตกลงเพื่อความเข้าใจร่วมกันกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือองค์การบริหารส่วนตำบล (วิเชียร เส้นทอง และคณะ, 2557)

1.6 สื่อเทคโนโลยี เป็นเครื่องมือสำคัญในการเข้าถึงและเผยแผ่พระพุทธศาสนา ให้กว้างขวางไปทั่วโลก ภายใต้บริบทและแนวโน้มของประชากรโลกที่จะใช้ชีวิตในโลกออนไลน์ หรืออินเทอร์เน็ตเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับผลการศึกษาของพระมหาบุญไทย ปุณฺณมโน (ด้วงวงศ์) ได้นำเสนอผลการศึกษาในประเด็นการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของคณะสงฆ์ไทยในปัจจุบัน ผลการศึกษาพบว่า คณะสงฆ์ไทยในปัจจุบันได้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอินเทอร์เน็ตในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นจำนวนมาก โดยปรากฏเนื้อหาหลักคือ ประวัติขององค์กร หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กิจกรรมขององค์กร ส่วนรูปแบบการนำเสนอเน้นทั้งเอกสารที่เป็นตัวอักษร ภาพ เสียง ผ่านหลายเว็บเพจ (พระมหาบุญไทย ปุณฺณมโน (ด้วงวงศ์), 2553)

2. สภาพปัญหาการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ประกอบด้วย

2.1 ด้านบุคลากร มีสภาพปัญหาจำนวนพระเผยแผ่มีไม่เพียงพอ ไม่มีกระบวนการพัฒนาศักยภาพของพระเผยแผ่อย่างเป็นระบบ คณะสงฆ์จึงควรมีการสร้างบุคลากรด้านการเผยแผ่ ทั้งกระบวนการฝึกฝนอบรมให้มากขึ้น เพียงพอต่อการตอบสนองกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พระทินวัฒน์ จนทปญโญ (สุขสง) ที่ศึกษาแนวทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในโลกตะวันตก ซึ่งพบว่า แนวทางที่เหมาะสมสำหรับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในโลก ตะวันตกมีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ วิธีการเผยแผ่ ควรสร้างบุคลากรที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสม (พระทินวัฒน์ จนทปญโญ (สุขสง), 2559)

2.2 ด้านการบริหารจัดการภายใน ซึ่งประสบสภาพปัญหา ได้แก่ การขาดแผนงานด้านการเผยแผ่ที่ชัดเจน จำนวนภาคีเครือข่ายมีน้อย ขาดฐานข้อมูลที่เป็นระบบ

ทั้งฐานข้อมูลนักเผยแผ่ ฐานข้อมูลสื่อ องค์ความรู้ทางพระพุทธศาสนา สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สิริภัทร อวอรัมย์รัมย์ ที่ได้ทำการวิจัย เรื่องยุทธศาสตร์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่พบว่า ต้องจัดระบบฐานข้อมูลบุคลากรผู้เผยแผ่จัดระบบโครงสร้างบุคลากร สร้างบุคลากรที่มีคุณภาพ สร้างโอกาสการเผยแผ่ จัดให้มีระบบการประเมินสมรรถนะ (Competency) สร้างสถาบันผลิตบุคลากรผู้เผยแผ่ที่มีมาตรฐาน และสร้างเครือข่ายการพัฒนาบุคลากร (สิริภัทร อวอรัมย์รัมย์, 2561)

2.3 ด้านเทคนิคการเผยแผ่ พระสงฆ์นักเผยแผ่ ยังคงใช้เทคนิคการเผยแผ่แบบเดิมๆ คือการแสดงพระธรรมเทศนา และขาดนวัตกรรมด้านการเผยแผ่ที่ทันสมัย สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ง่าย พระสงฆ์นักเผยแผ่จึงควรมีการพัฒนาด้านเทคนิคการเผยแผ่ให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สิริภัทร อวอรัมย์รัมย์ ที่ได้ทำการวิจัย เรื่องยุทธศาสตร์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่พบว่า ควรมีการจัดตั้งกลุ่มผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนาที่เข้มแข็ง สนับสนุนการดำเนินงานของสถานีโทรทัศน์เพื่อพระพุทธศาสนาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือการผลิตสื่อที่ทันสมัย (สิริภัทร อวอรัมย์รัมย์, 2561)

2.4 ด้านงบประมาณสนับสนุน ซึ่งงานด้านการเผยแผ่ มีงบประมาณสนับสนุนน้อยมาก ไม่มีงบประมาณสนับสนุน ทั้งนี้เนื่องจากไม่มีแผนงานที่ชัดเจน ทำให้ขาดงบประมาณด้านการเผยแผ่ เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ พระมหาสุทัศน์ สุนนโท (จุฬารัตน์) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อบทบาทด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ยังประสบปัญหาและอุปสรรคในการเผยแผ่คือไม่มีสถานที่ให้เผยแผ่ขาดงบประมาณการสนับสนุนจากส่วนต่าง ๆ ของการปกครองและขาดการสนับสนุนจากคณะสงฆ์ (พระมหาสุทัศน์ สุนนโท (จุฬารัตน์), 2555)

2. การบริหารการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ในจังหวัดนนทบุรี ตามแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา มี 4 ประเด็น ดังนี้

2.1 การพัฒนาด้านบุคลากร ด้วยยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา การปลูกฝังศรัทธาในพระพุทธศาสนาให้เข้มแข็ง และเพิ่มศักยภาพทางปัญญาของศาสนบุคคล สอดคล้องกับผลการศึกษาของ พระมหามนตรี ศรีบุญสูง ที่ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตสายต่างประเทศในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2551 – 2560) พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของพระธรรมทูตสายต่างประเทศด้านบุคลิกภาพ ภูมิรัฐภูมิธรรมแนวคิดอุดมการณ์ในการทำงาน จะต้องเป็นผู้มีศีลาจารวัตรเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ มีความอดทน (พระมหามนตรี ศรีบุญสูง, 2550)

2.2 การพัฒนาด้านการบริหารจัดการภายใน ด้วยยุทธศาสตร์ที่ 2 ยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายใน ร่วมมือภาคีเครือข่ายให้เกิดสัมฤทธิ์ผล พัฒนาระบบธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงาน พัฒนาระบบสารสนเทศให้ทันสมัย และพัฒนาหลักสูตรเชิงพุทธและนวัตกรรมวิชาการให้ทันสมัย ซึ่งมีการยกวางแผนงานด้านการเผยแผ่ที่ชัดเจน มีตัวชี้วัดที่ชัดเจนที่จะนำไปสู่การปฏิบัติได้ แสวงหาภาคีเครือข่ายเพิ่มเติม

2.3 การพัฒนาด้านเทคนิคการเผยแผ่ ด้วยยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ เพิ่มขีดความสามารถของศาสนบุคคล และเสริมสร้างองค์ความรู้ด้านพระพุทธศาสนาให้เข้มแข็ง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สิริภัทร อวอรัมรัมย์ ที่ได้ทำการวิจัย เรื่องยุทธศาสตร์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการเผยแผ่สมัยใหม่ ยึดหยุ่นตามกลุ่มเป้าหมายสถานการณ์และบริบทของสังคม กำหนดกลยุทธ์ วางแผนการเผยแผ่อย่างเป็นระบบต่อเนื่องทุกระยะ (สิริภัทร อวอรัมรัมย์, 2561)

2.4 การพัฒนาด้านงบประมาณสนับสนุน ด้วย ยุทธศาสตร์ที่ 4 มีทรัพยากรเพียงพอในการขับเคลื่อนกิจการพระพุทธศาสนา ควรมีการจัดหาแหล่งงบประมาณสนับสนุนกิจกรรมด้านการเผยแผ่ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ปัญหาด้านงบประมาณ เป็นปัญหาสำคัญที่เป็นอุปสรรคต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อุทิศ ขาวเชียร กล่าวไว้ว่า การจัดลำดับความสำคัญของกลยุทธ์จะช่วยกระบวนการตัดสินใจในด้านงบประมาณได้เนื่องจากข้อจำกัดด้านงบประมาณ ความจำเป็นในการมีการชี้แนะว่ากลยุทธ์และแผนงาน (อุทิศ ขาวเชียร, 2549)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของจังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์สำคัญ ได้แก่ 1) ยุทธศาสตร์จัดสรรทรัพยากรสนับสนุนการเผยแผ่กิจการพระพุทธศาสนา ซึ่งควรมีการจัดทำโครงการจัดตั้งกองทุนเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา 2) ยุทธศาสตร์สร้างความมั่นคงด้านพระพุทธศาสนา ด้วยการเผยแผ่เชิงรุกเพิ่มศักยภาพทางปัญญา ปลูกฝังศรัทธาที่มั่นคง 3) ยุทธศาสตร์ยกระดับกระบวนการบริหารจัดการภายใน ด้วยร่วมมือภาคีเครือข่ายให้เกิดสัมฤทธิ์ผล การพัฒนาระบบธรรมาภิบาล และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเผยแผ่ และ 4) ยุทธศาสตร์พัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้เชิงพุทธ ด้วยโครงการเพิ่มขีดความสามารถ ศาสนบุคคล เมื่อนำยุทธศาสตร์ทั้ง 4 ด้านมาปรับใช้ให้เหมาะสมแล้วย่อมจะเกิดผลดีกับคณะสงฆ์ในจังหวัดนนทบุรี และคณะสงฆ์ทั่วสังฆมณฑล ซึ่งจะทำให้งานเผยแผ่พระพุทธศาสนา มีความชัดเจนเป็นเอกภาพอันหนึ่งอันเดียวกัน และส่งผลให้พระพุทธศาสนามีความมั่นคงสืบต่อไป

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) สร้างยุทธศาสตร์ในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลด้วยการเพิ่มศักยภาพ 2) พัฒนาความร่วมมือด้านการเผยแผ่ สร้างเครือข่ายสนับสนุน 3) ส่งเสริมพัฒนาพระนักเผยแผ่ให้มีความรู้ด้านเทคนิคการเผยแผ่ 4) จัดหาแหล่งงบประมาณสนับสนุนกิจกรรมด้านการเผยแผ่

ข้อเสนอแนะเชิงการบริหาร

1) กำหนดภารกิจไปปฏิบัติให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น 2) การบริหารจัดการจะต้องมีการจัดหางบประมาณมาสนับสนุน 3) การปฏิบัติงาน โดยการกำหนดมาตรฐานด้านบุคลากร 4) ควรมีการจัดการแนวทางการนำนโยบายเชิงยุทธศาสตร์การเผยแผ่ 5) ควรมีระบบกำกับติดตาม ประเมินผลเชิงยุทธศาสตร์ แล้วนำมาสรุป และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนา 2) ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาสร้างตัวชี้วัดประสิทธิผล 3) ควรมีแนวทางการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ 4) ควรมีการวิจัยการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในทัศนคติและความคิดเห็น 5) ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบการเผยแผ่พระพุทธศาสนากับศาสนาอื่น ๆ 6) ควรมีการวิจัยพัฒนาการของเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้เป็นเครื่องมือ

เอกสารอ้างอิง

- กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2554). *แผนแม่บทการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พ.ศ. 2554 - 2559*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- ประชิด สกฤษณ์พัฒน์. (2548). *ศาสนพิธี*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แสงดาว.
- พระครูสังฆรักษ์รัชชธรรพ์ ปุณฺณสิโภ และคณะ. (2561). การพัฒนากลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ไทยตามหลักพุทธบริหารการศึกษาในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 6(4), 1475-1489.
- พระทินวัฒน์ จันทปญโญ (สุขสง). (2559). แนวทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในโลกตะวันตก. *วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์*, 12(3), 1-14.
- พระมหาบุญไทย ปุณฺณมโน (ด้วงวงศ์). (2553). การเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของคณะสงฆ์ไทยในปัจจุบัน. ใน *ดุชนิพนธ์ศาสนศาสตร์ดุชนิพนธ์บัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา*. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระมหามนตรี ศรีบุญสูง. (2550). แนวทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตสายต่างประเทศในทศวรรษหน้า (พ.ศ.2551-2560). ใน *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษา*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- พระมหาสมชาย กลิ่นจันทร์. (2559). การเผยแผ่พระพุทธศาสนา : การพัฒนารูปแบบและวิธีการเชิงรุกของคณะสงฆ์ไทย. ใน *ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุชนิพนธ์ิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พระมหาสุนันท์ สุนนโท (รุจิเวทย์). (2555). ความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อบทบาทด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ใน *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระราชวรเมธี และคณะ. (2560). *แผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา 2560 - 2564 "การนำนโยบายสู่การปฏิบัติ"*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- ภาสกร แสงสว่าง. (2557). ผลกระทบที่มีบทบาทต่อความเปลี่ยนแปลงรูปแบบการประดับตกแต่งอาคารทางศาสนาในวัด (ประเภทวัดราษฎร์). *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal Silpakorn University*, 7(2), 1547-1571.
- วิเชียร เส้นทอง และคณะ. (2557). สัมฤทธิ์ผลในการบริหารจัดการคณะสงฆ์ไทยของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 8(3), 83-96.
- สิรภัทร อวารรามรัศมี. (2561). ยุทธศาสตร์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2559 - 2568). ใน *ดุชนิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุชนิพนธ์ิต สาขาการบริหารการศึกษา*. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- อุทิศ ขาวเชียร. (2549). *การวางแผนยุทธศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อว. ๘๐๒๗/๓๕

๒๘ มีนาคม ๒๕๖๓

เรื่อง รับรองการลงบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารมหาจุฬานาครทรรคณ์

เรียน พระพิภพ แพงท้าว

ตามที่ พระพิภพ แพงท้าว และ ผศ.ดร.สุพจน์ ทรายแก้ว ได้ส่งบทความวิจัยเรื่อง “การบริหารการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์จังหวัดนนทบุรีตามแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา (THE ADMINISTRATION OF BUDDHISM PROPAGATION OF BUDDHIST MONKS IN NONGHABURI PROVINCE ACCORDING TO THE STRATEGIC PLAN FOR THE REFORM OF BUDDHISM AFFAIRS)” เพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารมหาจุฬานาครทรรคณ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ซึ่งได้รับการคัดเลือกเข้าสู่ฐานข้อมูล ของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (ศูนย์ TCI) ได้ถูกจัดกลุ่มคุณภาพวารสารประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ให้เป็น วารสารที่มีคุณภาพกลุ่มที่ ๒ (TCI ฐาน ๒) และอยู่ในฐานข้อมูล TCI จนถึง ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๓ โดยจะดำเนินการจัดพิมพ์ในฉบับต่อไปตามระยะเวลาที่ได้กำหนดไว้ และวารสารมหาจุฬานาครทรรคณ์ได้รับบทความวิจัยของท่านเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ในการนี้ วารสารมหาจุฬานาครทรรคณ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ขอรับรองว่ากองบรรณาธิการวารสารฯ ได้พิจารณาแล้วมีมติเห็นควรรับตีพิมพ์บทความวิจัยเรื่องดังกล่าว และจะนำบทความของท่านตีพิมพ์ในวารสารมหาจุฬานาครทรรคณ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ในปีที่ ๗ ฉบับที่ ๔ เดือน เมษายน ๒๕๖๓ นี้ หรืออาจพิจารณาเปลี่ยนแปลงเผยแพร่ในฉบับอื่นตามความเหมาะสมต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและดำเนินการต่อไป

เรียนมาด้วยความนับถือ

(พระครูอรุณสุตาลังการ, รศ., ดร.)

บรรณาธิการวารสารมหาจุฬานาครทรรคณ์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

ทิศาเกตุทอง
พระพิภพ แพงท้าว

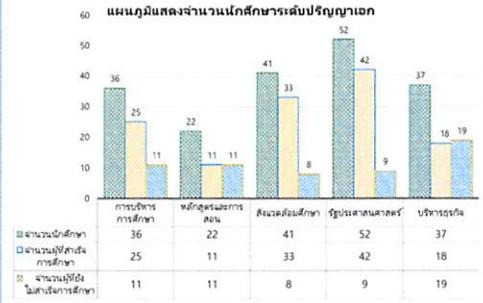
ร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก

เสนอสภาวิชาการ วันที่ 17 ธันวาคม 2563

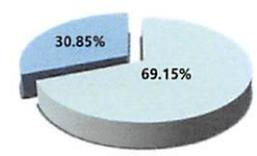
สาขาวิชา	จำนวนนักศึกษา	อนุมัติก่อน 17 ธ.ค. 63	อนุมัติ 17 ธ.ค. 63	คงเหลือ 17 ธ.ค. 63	ร้อยละที่สำเร็จ การศึกษา	ร้อยละของผู้ที่ยัง ไม่สำเร็จการศึกษา
การบริหารการศึกษา	36	25	0	11	69.44	30.56
หลักสูตรและการสอน	22	11	0	11	50.00	50.00
สิ่งแวดล้อมศึกษา	41	33	0	8	80.49	19.51
รัฐประศาสนศาสตร์	52	42	1	9	82.69	17.31
บริหารธุรกิจ	37	18	0	19	48.65	51.35
รวม	188	129	1	58	69.15	30.85

บัณฑิตศึกษา	จำนวนนักศึกษา	จำนวนผู้สำเร็จ การศึกษา	จำนวนผู้ที่ยัง ไม่สำเร็จการศึกษา
การบริหารการศึกษา	36	25	11
หลักสูตรและการสอน	22	11	11
สิ่งแวดล้อมศึกษา	41	33	8
รัฐประศาสนศาสตร์	52	42	9
บริหารธุรกิจ	37	18	19
รวม	188	129	58

สาขาวิชา	หมู่เรียน	ภาคเรียนสุดท้าย	จำนวนนักศึกษา	อนุมัติก่อน 17 ธ.ค. 63	อนุมัติ 17 ธ.ค. 63	คงเหลือ 17 ธ.ค. 63	ร้อยละที่สำเร็จ การศึกษา	ร้อยละของผู้ที่ยัง ไม่สำเร็จการศึกษา
การบริหารการศึกษา	548746501	3/2556	13	12		1	92.31	7.69
	558746501	1/2558	8	5		3	62.50	37.50
	568746501	1/2558	9	7		2	77.78	22.22
	568746502	2/2559	6	1		5	16.67	83.33
รวมสาขาวิชาการบริหารการศึกษา			36	25	0	11	69.44	30.56
หลักสูตรและการสอน	548746801	3/2556	6	5		1	83.33	16.67
	558746801	2/2558	6	3		3	50.00	50.00
	568746801	1/2559	3	1		2	33.33	66.67
	598746802	3/2562	7	2		5	28.57	71.43
รวมสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน			22	11	0	11	50.00	50.00
สิ่งแวดล้อมศึกษา	538747401	3/2558	13	11		2	84.62	15.38
	548747401	2/2557	4	3		1	75.00	25.00
	548747401	3/2556	20	17		3	85.00	15.00
	568747401	3/2558	3	2		1	66.67	33.33
	588747401	3/2559	1			1	0.00	100.00
รวมสาขาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา			41	33	0	8	80.49	19.51
รัฐประศาสนศาสตร์	548733301	3/2556	12	11		1	91.67	8.33
	548733302	1/2557	10	9		1	90.00	10.00
	548733303	2/2557	13	11		2	84.62	15.38
	558733301	2/2558	11	8		3	72.73	27.27
	568733301	1/2559	6	3	1	2	66.67	33.33
รวมสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์			52	42	1	9	82.69	17.31
บริหารธุรกิจ	538731801	1/2560	11	10		1	90.91	9.09
	548731801	3/2556	11	4		7	36.36	63.64
	548731802	1/2557	3			3	0.00	100.00
	548731803	2/2557	5	2		3	40.00	60.00
	558731701	3/2557	5	2		3	40.00	60.00
	558731702	2/2558	2			2	0.00	100.00
รวมสาขาวิชาบริหารธุรกิจ			37	18	0	19	48.65	51.35

ข้อมูลของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก

ร้อยละที่สำเร็จการศึกษา 69.15%
ร้อยละของผู้ที่ยังไม่สำเร็จการศึกษา 30.85%